

Jan Szczygieł¹, Marlena Szeremet²

Zasada pogłębiania zaufania obywateli czynnikiem wpływającym na przestrzeganie prawa administracyjnego

Streszczenie

Celem artykułu jest naświetlenie zależności pomiędzy sposobem prowadzenia postępowań administracyjnych przez organy administracji publicznej i ich postrzeganiem przez uczestników tych postępowań a przestrzeganiem prawa administracyjnego przez obywateli. Zdaniem autorów, budowanie przez organy administracji publicznej pozytywnego wizerunku i prowadzenie postępowania administracyjnego w sposób pogłębiający zaufanie obywateli do organów administracji publicznej może przekładać się na zwiększone poczucie praworządności, a zarazem kreować pozytywny wizerunek administracji publicznej.

Słowa kluczowe

Postępowanie administracyjne, kodeks postępowania administracyjnego, zasady ogólne prawa, zasady ogólne postępowania administracyjnego.

1. Wstęp

W piśmiennictwie trafnie zwraca się uwagę na rolę socjalizacji i wychowania oraz kontroli społecznej w procesie kształtowania tożsamości jednostki i jej stosunku do przestrzegania norm prawnych³. Stosunek społeczeństwa do obowiązujących norm przedkłada się pośrednio na stosunek obywateli do państwa i organów administracji publicznej. Za-

¹ Dr Jan Szczygieł, radca prawny Okręgowej Izby Radców Prawnych w Warszawie, ORCID: 0000-0001-8273-614X.

² Marlena Szeremet, asystent sędziego Sądu Rejonowego w Gliwicach, ORCID: 0000-0001-5698-4422.

³ A. Wojski, Tożsamość lokalna jako motyw przestrzegania prawa, Przegląd Prawa Publicznego 2015, nr 7–8, s. 199.

chodzące w prawie, a zarazem w strukturze społeczeństwa zmiany oraz wzrastająca świadomość prawna społeczeństwa, wpływają na zakres indywidualnych doświadczeń obywateli związanych z funkcjonowaniem organów administracji publicznej, a co za tym idzie całego państwa⁴.

Nie bez znaczenia dla procesu kształtowania tożsamości prawnej obywateli pozostaje postrzeganie organów administracji publicznej. To, w jaki sposób organy te prowadzą postępowanie administracyjne, może wpływać na doświadczenia jednostki i kreować w niej poczucie praworządności. W tym kontekście należy zauważyć, że w piśmiennictwie trafnie przyjmuje się, że „przeciętny obywatel, pozbawiony pogłębionej wiedzy o państwie, prawie i jego zasadach, swoją opinię o sprawach publicznych kształtuje m.in. na podstawie własnych doświadczeń”⁵.

Artykuł zmierza do odpowiedzi na pytanie, czy – a jeżeli tak – to w jaki sposób prowadzenie przez organy administracji publicznej postępowania administracyjnego wpływa na postrzeganie organów administracji publicznej przez społeczeństwo, a także jakie są leżące po stronie organu administracji publicznej czynniki warunkujące przestrzeganie prawa administracyjnego przez obywateli. Podstawowym celem badawczym jest wykazanie, że sposób prowadzenia przez organy administracji publicznej postępowania administracyjnego stanowi czynnik wpływający na przestrzeganie prawa administracyjnego. W artykule posłużono się metodą dogmatyczno-prawną⁶. Metoda ta pozwoliła na analizę obowiązujących przepisów prawa. Dążąc do ustalenia znaczenia konkretnych przepisów prawa i wynikających z nich norm prawnych, analizowane przepisy poddano wykładni językowej, systemowej i celowościowej.

2. Normatywny nakaz prowadzenia postępowania administracyjnego w sposób pogłębiający zaufanie obywateli do organów administracji publicznej

Rozważania nad wpływem sposobu prowadzenia postępowania administracyjnego przez organy administracji publicznej na społeczeństwo należy rozpocząć od wyjaśnienia pojęcia i roli „zasad” w postępowaniu admi-

⁴ J. Osiecka, *Opinie o przestrzeganiu prawa w życiu publicznym (w świetle badań sondażowych)*, Warszawa 1995, s. 1.

⁵ A. Nałęcz, *Zasada ochrony zaufania a stanowienie i stosowanie prawa administracyjnego*, (w:) M. Kasiński, M. Stahl, K. Wlazlak (red.), *Sprawiedliwość i zaufanie do władz publicznych w prawie administracyjnym*, Warszawa 2015, s. 173.

⁶ J. Pieter, *Zarys metodologii pracy naukowej*, Warszawa 1975, s. 25.

nistracyjnym oraz wykładni zasady prowadzenia postępowania w sposób pogłębiający zaufanie. Zaakcentowania jednak wymaga, że zasady ogólne postępowania administracyjnego w polskiej literaturze przedmiotu były wielokrotnie analizowane⁷. Pod pojęciem zasad prawa rozumie się w piśmiennictwie „wiązące prawnie normy, należące do danego systemu prawnego, jednakże w jakimś sensie nadrzędne w stosunku do innych norm tego systemu, a przy tym takie, którym wyznacza się w tym systemie role szczególne, odmienne od ról wyznaczonych pozostałym normom tego systemu”⁸. Zasady ogólne postępowania administracyjnego stanowią przejaw przenikania się norm prawnych z normami etyki i moralności działania organów administracji publicznej⁹. Jak z kolei trafnie wskazuje się w orzecznictwie, zasady ogólne postępowania administracyjnego stanowią integralną część przepisów regulujących procedurę administracyjną i są dla organów wiążące na równi z innymi przepisami tej procedury¹⁰.

Nakaz prowadzenia postępowania w sposób pogłębiający zaufanie urzeczywistnia związek między prawem a moralnością. Zaufanie stanowi społeczną wartość, leżącą „u podstaw relacji społecznych generujących dobro wspólne”¹¹. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego¹² nie wyjaśnia jednak, co należy rozumieć pod pojęciem „zaufanie”, o którym mowa w art. 8 § 1 k.p.a. Implikuje to konieczność odwołania się do powszechnego rozumienia poddanego wykładni w niniejszym artykule pojęcia „zaufania”. Według Uniwersalnego Słownika języka polskiego PWN, słowo „zaufanie” ma kilka znaczeń: Po pierwsze, wyraża przekonanie, że jakiejś osobie lub instytucji można ufać. Po drugie, oznacza przekonanie, że czyjeś słowa, informacje itp. są prawdziwe. Wreszcie po trzecie, przekonanie, że ktoś ma jakieś umiejętności i potrafi je odpowiednio wykorzystać¹³.

⁷ Por. m.in. J. Wegner, *Zasady ogólne*, (w:) Z. Kmiecik, W. Chróścielewski (red.), *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2019, s. 57–60; K. Ziemiński, *Zasady ogólne prawa administracyjnego*, Poznań 1989.

⁸ S. Wronkowska, Z. Ziemiński, *Zarys teorii prawa*, Poznań 1997, s. 21.

⁹ Por. J. Starościak, *Źródła prawa administracyjnego*, (w:) J. Starościak (red.), *System prawa administracyjnego*, t. 1, Wrocław 1977, s. 48.

¹⁰ Wyrok WSA w Gdańsku z dnia 15 maja 2024 r., sygn. II SA/Gd 132/24, LEX nr 3715002, orzeczenie nieprawomocne.

¹¹ J. Chmielewski, *Jawność postępowania administracyjnego a zasada zaufania do władz publicznych – kontekst społeczny i normatywny*, *Przegląd Prawa Publicznego* 2019, nr 7–8, s. 47.

¹² Dz. U. z 2024 r., poz. 572; dalej: k.p.a.

¹³ Słownik języka polskiego PWN, <https://sjp.pwn.pl/szukaj/zaufanie.html> (dostęp: 16 maja 2024 r.).

Artykuł 8 § 1 k.p.a. statuuje ogólną zasadę postępowania administracyjnego, w myśl której, organy administracji publicznej prowadzą postępowanie w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej, kierując się zasadami proporcjonalności, bezstronności i równego traktowania. Zasada ta obowiązuje w Kodeksie postępowania administracyjnego od początku jego obowiązywania. Przepis ten wskazuje rezultat postępowania administracyjnego¹⁴, a także dyrektywy, które w zamierzeniu prawodawcy mają umożliwić jego osiągnięcie. Ustawą z dnia 7 kwietnia 2017 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego oraz niektórych innych ustaw¹⁵, zasadę tę uzupełniono o kierunkowe dyrektywy nakazujące uwzględniać w postępowaniu organu zasady proporcjonalności, bezstronności i równego traktowania. Zasada ta, wzmacniając prawidłowe funkcjonowanie państwa i społeczną akceptację obywateli, pełni istotną funkcję w życiu społecznym¹⁶.

Zasada pogłębiania zaufania obywateli do władzy publicznej wywodzona jest z klauzuli demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji RP¹⁷)¹⁸. W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego podkreśla się, że „zasada ochrony zaufania obywatela do państwa i do prawa, określana także jako zasada lojalności państwa wobec obywatela, wyraża się w takim stanowieniu i stosowaniu prawa, by nie stawało się ono swoistą pułapką dla obywatela i aby mógł on układać swoje sprawy w zaufaniu, iż nie naraża się na prawne skutki, których nie mógł przewidzieć w momencie podejmowania decyzji i działań oraz w przekonaniu, iż jego działania podejmowane zgodnie z obowiązującym prawem będą także w przyszłości uznawane przez porządek prawny”¹⁹. Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, zasada ta „opiera się na pewności prawa, a więc takim zespole cech przysługujących prawu, które zapewniają jednostce bezpieczeństwo prawne; umożliwiają jej decydowanie o swoim postępowaniu w oparciu o pełną znajomość przesłanek działania organów państwowych oraz konsekwencji prawnych, jakie jej działania mogą pociągnąć za

¹⁴ G. Łaszczyca, (w:) G. Łaszczyca, C. Martysz, A. Małan, Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, t. I, Warszawa 2007, s. 117.

¹⁵ Dz. U. poz. 935.

¹⁶ M. Kołtuński, Sprawiedliwość i zaufanie do organów władzy publicznej a jednolitość orzecznictwa sądownoadministracyjnego, (w:) M. Kasiński, M. Stahl, K. Właźlak (red.), Sprawiedliwość i zaufanie do władz publicznych w prawie administracyjnym, Warszawa 2015, s. 176.

¹⁷ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.).

¹⁸ Wyrok NSA z dnia 17 stycznia 2017 r., sygn. I OSK 663/15, LEX nr 2201918.

¹⁹ Wyrok TK z dnia 7 lutego 2001 r., sygn. K 27/00, OTK 2001, nr 2, poz. 29.

sobą. Jednostka winna mieć możliwość określenia zarówno konsekwencji poszczególnych zachowań i zdarzeń na gruncie obowiązującego w danym momencie stanu prawnego, jak też oczekiwać, że prawodawca nie zmieni ich w sposób arbitralny. Bezpieczeństwo prawne jednostki związane z pewnością prawa umożliwia więc przewidywalność działań organów państwa, a także prognozowanie działań własnych (...)²⁰.

Z kolei w orzecznictwie sądowoadministracyjnym, wyrażona w art. 8 § 1 k.p.a. zasada prowadzenia postępowania administracyjnego w sposób pogłębiający zaufanie obywateli do organów administracji publicznej „uznawana jest za klamrę, która spina całość ogólnych zasad postępowania. Jest to zasada najszersza pod względem zakresu. Można w niej pomieścić bogaty katalog zasad ogólnych. Niewątpliwie bowiem pogłębianiu zaufania obywateli do organów państwa służy podejmowanie wszelkich działań niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego, uwzględnianie interesu społecznego i słusznego interesu obywateli, udzielanie należytej i wyczerpującej informacji, zapewnienie stromym czynnym udziału na każdym etapie postępowania, wyjaśnianie zasadności przesłanek, którymi organ kieruje się przy załatwianiu sprawy czy szybkość postępowania organu”²¹.

3. Kreowanie postaw wobec prawa przez organy administracji publicznej

Postawy wobec prawa i stosujących to prawo organów administracji publicznej stanowią element świadomości prawnej obywateli. Sposób, w jaki organy administracji publicznej prowadzą postępowanie administracyjne, a tym samym ich odbiór przez społeczeństwo, wpływa na kreowanie odpowiednich postaw wobec państwa i stanowionego prawa. Podkreślenia wymaga, że zwrot „postawy” jest pojęciem wieloznacznym, występującym w wielu dziedzinach nauki²². W piśmiennictwie pod pojęciem „postawy wobec prawa” rozumie się element świadomości prawnej, kształtowany przez pryzmat znajomości przez jednostkę obowiązującego

²⁰ Wyrok TK z dnia 14 czerwca 2000 r., sygn. P 3/00, OTK 2000, nr 5, poz. 138.

²¹ Wyrok NSA z dnia 26 września 2012 r., sygn. I OSK 1094/11, LEX nr 1418157. Por. także wyrok NSA z dnia 3 września 2013 r., sygn. II OSK 862/12, LEX nr 1559923. Zob. także S. Rozm a r y n, O zasadach ogólnych kodeksu postępowania administracyjnego, Państwo i Prawo 1961, nr 12, s. 903.

²² A. P i e n i ą ż e k, M. E. S t e f a n i u k, Socjologia prawa. Zarys wykładu, Warszawa 2021, s. 234.

systemu prawnego i jego ocenę²³. W konsekwencji w badaniach nad socjologią prawa trafnie postawę jednostki wobec prawa postrzega się przez pryzmat komponentu poznawczego determinującego istnienie postawy wobec prawa od istnienia w świadomości jednostki wyobrażeń na temat prawa i funkcjonowania państwa²⁴. Znajomość prawa przez jednostkę i ocena jego funkcjonowania stanowi element poznawczy kształtujący postawę jednostki wobec prawa. Postawa ta wyraża się przez dane zachowanie się jednostki między innymi w kontaktach z organami administracji publicznej.

Powyższe rozważania, koncentrujące się wokół postaw prawa jako elementu świadomości prawnej, nie mogą abstrahować od faktu, że obywatel jako strona postępowania administracyjnego jest istotą społeczną. Co za tym idzie, sposób funkcjonowania jednostki w społeczeństwie oraz jej stosunek do prawa administracyjnego i stosujących to prawo organów administracji publicznej determinowany jest silnym wpływem tych organów na ich postrzeganie przez jednostkę. Uznać należy, że na kształtowanie się postaw wobec prawa wpływ mają osobiste doświadczenia jednostki, wynikające z dotychczasowych kontaktów z organami administracji publicznej. Sposób, w jaki organy administracji publicznej prowadzą postępowanie administracyjne, wpływa na postrzeganie organów administracji publicznej przez społeczeństwo.

Sam proces kształtowania się postaw jednostek względem prawa i organów administracji publicznej pozostaje w ścisłym związku z procesem działania prawa, na które składają się między innymi nie tylko obowiązujące przepisy prawne, lecz także kontekst społeczny, polityczny, ekonomiczny, czy wręcz nawet psychologiczny oraz stosowania prawa przez organy administracji publicznej. Organy władzy publicznej stoją na straży praworządności w myśl zasady legalizmu wyrażonej w art. 7 k.p.a. Prezentując swym działaniem postawę legalistyczną, wzmacniają działanie norm prawnych dzięki tendencjom do przestrzegania prawa. Przyjęcie legalistycznej postawy względem prawa może ograniczać ilość niepożądanych, patologicznych zjawisk łamania i obchodzenia prawa. Tym samym postawy obywateli wobec prawa w sposób bezpośredni wpływają na jego realizację, a samo działanie prawa w państwie jest czynnikiem kształtowania postaw obywateli wobec prawa. Reasumując, wskazać należy, że organy administracji publicznej winny dawać społeczeństwu

²³ A. Pieniążek, M. E. Stefaniuk, *Socjologia...*, s. 236.

²⁴ A. Pieniążek, M. E. Stefaniuk, *Socjologia...*, s. 236. Tam też bliżej o typologiach postaw wobec prawa, które mogą opierać się na doborze różnych kryteriów i przyjmować rozbieżną postać.

szansę do działania i aktywności w poczuciu, że podejmowane działania są w zgodzie z obowiązującym prawem. Należy zgodzić się z Naczelnym Sądem Administracyjnym, że tylko bowiem postępowanie administracyjne odpowiadające wymogom praworządnego i sprawiedliwego prowadzenia postępowania administracyjnego i wydana w tak prowadzonym postępowaniu decyzja administracyjna, mogą wzbudzać zaufanie obywateli do organów administracji publicznej. Brak zaufania obywateli do organów Państwa jest z reguły skutkiem naruszenia prawa przez organy państwowe, zwłaszcza zaś niektórych wartości w nim wyrażonych, jak równość i sprawiedliwość²⁵.

Organy administracji publicznej prowadząc postępowanie administracyjne, powinny kierować się zasadami ogólnymi tego postępowania. Postępowania te powinny być prowadzone w sposób zgodny z prawem, a zarazem sprawny, przejrzysty i zrozumiały dla obywatela. Prowadzenie postępowania w jawny i transparentny stanowi wyraz realizacji zasady prowadzenia postępowania administracyjnego w sposób pogłębiający zaufanie obywateli do organów administracji publicznej. Zasada ta sprzeciwia się do prawidłowej organizacji organów i podejmowania czynności w sposób profesjonalny i obiektywny. Szybkie i sprawne procedowanie i zakończenie sprawy wydaniem odpowiedniego aktu ma fundamentalne znaczenie dla pewności obrotu prawnego z jednej strony i zapewnienia gwarancji procesowych stronom postępowania – z drugiej. Służy również budowaniu pozytywnego wizerunku i zaufania do organów władzy publicznej²⁶. Organy administracji publicznej przez sprawność postępowania i poprawność podejmowanych czynności przekonują o bezstronności organów administracji, a przez to w korzystny sposób mogą kształtować świadomość oraz kulturę prawną obywateli²⁷. Jak trafnie akcentuje się w piśmiennictwie „naruszeniem zasady zaufania (tu w aspekcie skutkowym) jest też zmienność poglądów prawnych wyrażonych w decyzjach organów administracji wydanych na tle takich samych stanów faktycznych w odniesieniu do tego samego adresata”²⁸.

²⁵ Wyrok NSA z dnia 7 kwietnia 2006 r., sygn. I OSK 690/05, LEX nr 211593.

²⁶ Wyrok WSA w Szczecinie z dnia 9 września 2021 r., sygn. II SAB/Sz 72/21, LEX nr 3244120.

²⁷ Por. wyrok NSA z dnia 21 lutego 2006 r., sygn. II OSK 535/05, LEX nr 194858.

²⁸ J. Jaśkiewicz, O normatywności art. 8 k.p.a., (w:) M. Kasiński, M. Stahl, K. Wlaźlak (red.), *Sprawiedliwość i zaufanie do władz publicznych w prawie administracyjnym*, Warszawa 2015, s. 429–430. Por. także wyroki NSA z dnia 28 października 2016 r., sygn. I OSK 1874/15, LEX nr 2177193; I OSK 3026/15, LEX nr 2177208.

Sam proces kształtowania się postaw jednostek względem prawa i organów administracji publicznej pozostaje w ścisłym związku z procesem nie tylko stosowania prawa, lecz uprzednim względem niego – procesem stanowienia prawa w kontekście społecznym, politycznym, czy ekonomicznym. Nie bez znaczenia w kontekście kreowania postaw wobec prawa przez organy administracji publicznej jest sposób stanowienia prawa, które następnie jest przez organy administracji publicznej stosowane. Jak podkreśla się w orzecznictwie sądowoadministracyjnym, „niefrasobliwość ustawodawcy przy formułowaniu przepisów prawa powodująca, iż są możliwe ich różne interpretacje i to te dokonywane przez sądy najwyższych instancji nie powinna prowadzić do osłabienia skutków działania zasady trwałości decyzji poprzez niepewność co do ich bytu prawnego związanej z możliwością ich wyeliminowania z obrotu prawnego w zależności od zmieniającego się sposobu interpretacji danego przepisu. Taka sytuacja byłaby nie do pogodzenia z zasadą pogłębiania zaufania obywateli do organów Państwa”²⁹.

4. Podsumowanie

Zasada pogłębiania zaufania obywateli do władzy publicznej stanowi realizację klauzuli demokratycznego państwa prawnego, mającą swe źródło w art. 2 Konstytucji RP. Zasada ta doznaje realizacji w postępowaniach administracyjnych prowadzonych przez organy administracji publicznej w zgodzie z obowiązującym prawem. Sposób, w jaki organy administracji publicznej prowadzą postępowanie administracyjne, stanowi czynnik wpływający na przestrzeganie prawa administracyjnego. Wpływa zarazem na postrzeganie organów administracji publicznej przez społeczeństwo. Sprawne procedowanie i zakończenie sprawy, pozwala na realizację gwarancji procesowych stron postępowania administracyjnego, a zarazem buduje pozytywny wizerunek organów administracji publicznej.

Bibliografia

1. Chmielewski J., Jawność postępowania administracyjnego a zasada zaufania do władz publicznych – kontekst społeczny i normatywny, *Przegląd Prawa Publicznego* 2019, nr 7–8.

²⁹ Wyrok NSA z dnia 9 sierpnia 2006 r., sygn. I OSK 1290/05, LEX nr 275663.

2. Jaśkiewicz J., O normatywności art. 8 k.p.a., (w:) M. Kasiński, M. Stahl, K. Włażlak (red.), *Sprawiedliwość i zaufanie do władz publicznych w prawie administracyjnym*, Warszawa 2015.
3. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.).
4. Kotulski M., *Sprawiedliwość i zaufanie do organów władzy publicznej a jednolitość orzecznictwa sądownoadministracyjnego*, (w:) M. Kasiński, M. Stahl, K. Włażlak (red.), *Sprawiedliwość i zaufanie do władz publicznych w prawie administracyjnym*, Warszawa 2015.
5. Łaszczycza G., (w:) G. Łaszczycza, C. Martysz, A. Matan, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, t. I, Warszawa 2007.
6. Nałęcz A., *Zasada ochrony zaufania a stanowienie i stosowanie prawa administracyjnego*, (w:) M. Kasiński, M. Stahl, K. Włażlak (red.), *Sprawiedliwość i zaufanie do władz publicznych w prawie administracyjnym*, Warszawa 2015.
7. Osiecka J., *Opinie o przestrzeganiu prawa w życiu publicznym (w świetle badań sondażowych)*, Warszawa 1995.
8. Pieniążek A., Stefaniuk M. E., *Socjologia prawa. Zarys wykładu*, Warszawa 2021.
9. Pieter J., *Zarys metodologii pracy naukowej*, Warszawa 1975.
10. Rozmaryn S., *O zasadach ogólnych kodeksu postępowania administracyjnego*, *Państwo i Prawo* 1961, nr 12.
11. Słownik języka polskiego PWN, <https://sjp.pwn.pl/szukaj/zaufanie.html>.
12. Starościak J., *Źródła prawa administracyjnego*, (w:) J. Starościak (red.), *System prawa administracyjnego*, t. 1, Wrocław 1977.
13. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* (Dz. U. z 2024 r., poz. 572).
14. Ustawa z dnia 7 kwietnia 2017 r. o zmianie ustawy – *Kodeks postępowania administracyjnego oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. poz. 935).
15. Wegner J., *Zasady ogólne*, (w:) Z. Kmiecik, W. Chróścielewski (red.), *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2019.
16. Wolski A., *Tożsamość lokalna jako motyw przestrzegania prawa*, *Przegląd Prawa Publicznego* 2015, nr 7–8.
17. Wronkowska S., Ziemiński Z., *Zarys teorii prawa*, Poznań 1997.
18. Ziemiński K., *Zasady ogólne prawa administracyjnego*, Poznań 1989.

The principle of deepening citizens' trust as a factor influencing compliance with administrative law

Abstract

The aim of the article is to highlight the relationship between the manner of conducting administrative proceedings by public administration bodies, their perception by the participants of these proceedings, and compliance with administrative law by citizens. According to the authors, building a positive image by public administration bodies and conducting administrative proceedings in a way that deepens citizens' trust in these bodies may translate into an increased sense of the rule of law and, at the same time, create a positive image of public administration.

Keywords

Administrative proceedings, Code of Administrative Procedure, principles of law, general principles of administrative procedure.